

2. Волков В.А. Выдающиеся химики мира: Биографический справочник / Под ред. В.И. Кузнецова. – М. : Высшая школа, 1991. – 656 с.
3. Джуа М. История химии / М. Джуа. – М. : Мир, 1975. – 477 с.
4. Семенченко В. Ф. История фармации : учеб. пособие / В. Ф. Семенченко. – М. : Альфа-М, 2010. – 592 с.
5. Склярова Е. К. История фармации : учебник / Е. К. Склярова, Л. В. Жаров, Т. Г. Дергоусова. – Ростов н/Д. : Феникс, 2015. – 317 с.
6. Учебник организации фармацевтического дела / Под ред. Т. И. Тольцман. – М. : Медгиз, 1961. – 420 с.

Дослідження сучасних тенденцій у вищій освіті арабських країн

Котвіцька А. А., Пузак Н. О., Чмихало Н. В.

Кафедра соціальної фармації НФаУ

Важливим напрямком державної політики будь-якої країни є розвиток системи освіти, її постійне відновлення та саморозвиток. Це, у свою чергу, стає невід'ємною частиною економічного розвитку в цілому і активізацією конкурентоспроможності країни, галузі народного господарства та кожного окремого підприємства.

Національний фармацевтичний університет за свою багатовікову історію підготував значну кількість фахівців не лише для вітчизняної фармацевтичної галузі, але й для країн дальнього для ближнього зарубіжжя. Починаючи з **1974** року в структурі Харківського фармацевтичного інституту починає діяти факультет з підготовки іноземних студентів. Система та рівень підготовки випускників Національного фармацевтичного університету відповідає вимогам цих країн до підготовки сучасних фахівців за спеціальністю «Фармація». Підготовка провізорів для таких країн, як Марокко, Ймень, Судан, Ліван, Сирія, Іран, Конго, Туреччина, Мадагаскар, Мавританія та ін. здійснюється і сьогодні.

Резюмуючи вищевикладене, *метою дослідження* стало вивчення системи підготовки фахівців з вищою освітою в арабських країнах.

У цілому арабський регіон представлено 22 країнами з населенням 330 млн. чол., 23 % з яких безграмотні (найбільша безграмотність населення відзначається в Йменні, Судані, Марокко, Мавританії та Єгипті).

Вища освіта більшості арабських країн знаходиться під значним впливом системи освіти таких країн як Франція та США. Існує наступний розподіл сфер впливу між цими державами: Франція опікується освітянським розвитком Мавританії, Марокко, Тунісу та Лівану; політика США в цій галузі спрямована в основному на країни Персидської затоки, а також Ліван. Кампуси американських університетів відкриті у Каїрі, Бейруті, Шаржі. Вища освіта в арабських країнах триває від 2 до 7 років. Ряд країн взяли до впровадження Болонську структуру у підготовці випускників вищої освіти: *бакалаврат - магістратура - докторантура*. Це, у першу чергу, відноситься до Марокко, Тунісу, Алжиру та Лівану.

Навчання молоді у країнах арабського світу має свої особливості, пов'язані з менталітетом, культурою та давньою історією розвитку цього народу.

Наприклад, у Марокко є три напрямки освіти: *перший* - орієнтований на французьку систему; *другий* - на вивчення Корану і *третій* – на підготовку технічних фахівців. Починаючи з 1963 року, усі діти віком від 6 до 13 років повинні були обов'язково отримувати початкову освіту. При вивченні таких дисциплін як, наприклад, математика, основною була французька мова. Однак незабаром арабська мова стала головною, і викладання французькою з 1989 року залишилося тільки для технічних вищих навчальних закладів.

Так звана «*Десятирічка освіти*» почалася у Марокко з 1999 року, коли уряд країни спрямував свої зусилля на такі основні орієнтири: одержання малюками дошкільної підготовки; введення початкової освіти (6 років); неповної середньої освіти (+3 роки) та повної середньої освіти (ще +3 роки).

Марокко – батьківщина 14 державних університетів. До числа вищих навчальних закладів Марокко відносять університети, спеціалізовані

інститути, коледжі та технічні школи, які надають спеціальну освіту на рівні профтехучилищ.

Щоб вступити до марокканського ВНЗ, потрібно отримати ступінь бакалавра, але для вступу до технічного ВУЗу достатньо закінчити середню школу і здати спеціальні тести. *Вища освіта у Марокко трьохступінчаста*: бакалаврські програми навчання розраховані на шість семестрів. Після двох років навчання студентам вручають диплом, який підтверджує отримання знань у загальних науках або диплом про освоєння професійно-технічних наук (все залежить від обраної спеціалізації). А ще через один рік навчання випускникам присуджують ступінь бакалавра. Бажаючі продовжити навчання можуть вступити до *магістратури* (отримавши бакалаврський ступінь, потрібно провчитися 4 семестри) та *докторантури* (3 роки навчання на базі магістратури).. У цій країні також є один приватний англомовний університет Al-Akhawayn в Іфрані, який засновано у 1993 році Королем Хассаном II і Королем Фахадом Саудівської Аравії. Навчальний план цього університету базується на американській моделі. У середині 1990-х років почав функціонувати університет Аль-Ахавайн, створений у районі Атлаських гір (м. Азру), який відразу ж завоював популярність серед молоді. Фінансування університету здійснюють королівські будинки Марокко і Саудівської Аравії. Дипломи, одержані в арабських вищих навчальних закладах частіше котируються лише у цих країнах. Виняток становлять дипломи древніх східних університетів і вузів, що існували з часів Середньовіччя. До них відноситься заснований ще у 859р. найперший у світі безперервно діючий університет Аль-Карауїн у марокканському місті Фес та університет Моххамеда V у Рабаті. Молодь, щоб на високому рівні засвоїти юриспруденцію, медицину, природні та гуманітарні науки, вступає саме до цих ВУЗів. Навчання у більшості університетів організовано за європейським зразком.

Але все ж однією з головних проблем арабської вищої освіти є спад її якості та значне відставання від європейської освіти. Причини полягають у

недостатньому фінансуванню (частка затрат на освіту варіює від 3,5% ВВП в країнах з низьким доходом населення до 6-7% у найбільш багатих нафтовидобувних країнах) і вкрай нестабільних політичній та економічній ситуаціях у регіоні. Кількість студентів, які отримали ступінь бакалавра і продовжують свою освіту у магістратурах арабських університетів, порівняно невелике. Більшість з них або відразу шукає роботу, або намагається вступити до магістратури на Заході, оскільки з «західним» дипломом легше знайти престижну роботу.

Дипломи, отримані в *Україні*, Білорусії та Росії, особливо медичні (в тому числі за спеціальністю «Фармація»), інженерні, технічні сьогодні також *котируються* в арабських країнах.

Таким чином, маємо констатувати, що вивчення стану освіти в арабському світі дозволяє виявити в більшості з них загальну тенденцію її розвитку. Однак, глибина і масштаби змін у вищій освіті країн регіону далеко не однакові через відмінності між ними у рівні соціально-економічного розвитку та політики країни з точки зору соціально-політичної орієнтації у світовому просторі. Реальні практичні кроки, спрямовані на розвиток системи народної освіти, мають місце в тих країнах, де уряди і правлячі політичні партії проводять відповідну соціальну політику в інтересах народу, виділяють необхідні матеріальні ресурси на задоволення зростаючого соціального попиту в галузі освіти.

В цілому, освіта в арабських країнах орієнтується на подальшу співпрацю з зарубіжними партнерами, і в першу чергу Євросоюзом. Вища освіта в Марокко, як типового представника арабських країн, переживає чималі труднощі. Стає очевидною необхідність її якнайшвидшого та ефективного реформування, залучення сучасного досвіду підготовки кадрів з вищою освітою (в тому числі медичних та фармацевтичних фахівців) передових країн світу. В іншому випадку ці країни можуть перетворитися на пасивного споживача іноземних послуг і технологій.